

Připouští polní řád vedení pohyblivé obrany?

Ve VM č. 3/1967 uveřejnil podplukovník Ing. Brejška zajímavý článek na téma: „Řády o pohyblivosti v obraně“. Autor zde dochází k závěru, že náš polní řád řeší pohyblivost ve stanoveném obranném prostoru především manévrem sil a prostředků směrem dopředu a že v podstatě nepočítá s manévrem prvosledových jednotek směrem dozadu. Navrhuje zavést vedle dosavadní obrany prostoru nový druh obrany — „pohyblivou obranu“, která řeší i manévry vzad.

S názorem autora, že i v obraně je někdy pohyb vojsk dozadu nutný a výhodný, se ztotožňuji, nesouhlasím však s jeho názorem, že náš řád takovou obranu nepřipouští.

Manévry jednotek vzad bude nutný a výhodný za velmi rozličných situací i z velmi rozličných důvodů. Půjde zejména o případy, kdy hrozí zničení jednotky v jejím obranném prostoru, nebo kdy odchod ještě bojeschopné jednotky na nové obranné postavení vytváří příznivější podmínky k porážce nepřítele.

Je tedy možný manévry vzad v obranném boji v duchu našeho řádu? Domnívám se, že ano.

Naše řády, ať na stupni rota, prapor, pluk nebo divize stanoví, že jednotky, útvar, svazek brání určitý prostor a uvádějí maximální rozměry tohoto prostoru. V těchto stanovených prostorech řeší velitel obranu tak, aby prostor v obranném boji udržel a přivodil porážku nepříteli. Náš polní řád nezakazuje veliteli v hranicích bráněného prostoru odvést vojska z předního okraje do hloubky. Záleží na jeho řešení kde chce prostor udržet a kam pokládá důraz.

Z této úvahy vyplývá, že každý velitel rozhoduje, který prostor a dokdy mají

jednotky bránit. Má tedy plnou možnost usměrnit pohyb svých jednotek vzad a stanovit jim nový obranný prostor — ovšem jen v hranicích prostoru, který mu byl k obraně určen.

Manévry do hloubky v obranném úseku pluku

Velitel divize může pluku prvního sledu určit jen obranný úsek a ponechat veliteli pluku možnost řešit způsob obranného boje tak, aby odpovídal zámyslu obranného boje v rámci divize. Velitel pluku může tedy v duchu zámyslu velitele divize stanovit praporům na prvním postavení již při organizaci obrany úkol být připraven k vedení obrany na 2. postavení nebo jim tento úkol stanoví až v průběhu boje.

Několik možných variant manévru praporů do hloubky obranného úseku pluku — viz schéma 1.

Hloubka obranného úseku pluku vytváří pro prapory potřebný prostor k manévru. Základní podmínkou úspěšného manévru je možnost vedení účinných protitankových palb na maximální vzdálenost a vhodný terén umožňující skrytí a rychle opustit bráněný prostor.

Manévry do hloubky v obranném úseku pluku prvního sledu může skončit odchodem praporů z 1. postavení na druhé nebo za ně a to zejména tehdy, když lze předpokládat, že pluk svůj obranný úsek udrží. Obranný úsek pluků prvního sledu bude účelně držet i za cenu obklíčení především v případech, kdy se předpokládá, že dojde k uvolnění obklíčených útvarů aktivním zásahem z hloubky. Jestliže však je úderná síla nepřítele značná a provedení protiztečí do hloubky pluků 1. sledu se nepředpokládá, může velitel

divize vyvést pluk (pluky) prvního sledu dále do hloubky na 3., 4. postavení nebo i za ně. Manévr pluků prvního sledu může být tedy proveden, počínaje od 1. postavení až do hloubky 20 km.

* * *

Z celé řady možných případů manévru pluků do hloubky obranného pásma divize uvádím dva — viz **schéma 2**.

Pro manévr pluky prvního sledu do hloubky bude se velitel divize rozhodovat při značné převaze nepřítele s cílem udržet alespoň v hloubce stanovené obranné pásma. Manévr do hloubky může být zakončen protiztečemi anebo jen obranou ve výhodném terénu.

Polní řád stanoví hloubku obranného pásma divize do 20 km. Tato hloubka umožňuje vést úspěšně odchod vojsk 1. sledu na 3. a 4. postavení. Často však bude potřeba soustředit jednotky až za 4. postavení nebo vytvořit ještě další postavení. Zde se zdá hloubka 20 km poněkud těsná a vyžaduje, aby velitel armády určil poněkud větší obranné pásmo.

Manévr vojsk do hloubky má řadu výhod i nevýhod. Je třeba vždy konkrétně řešit zda a kdy jej uskutečnit. Výhodou vyvedení vojsk do nových obranných prostorů je, že umožňuje veliteli pružně řešit situaci, zabránit zničení vojsk a umožňuje vytvořit výhodnější podmínky ke zničení nepřítele. Manévrem vojsk do nových obranných prostorů ztrácí nepřítel přehled o rozmístění našich vojsk, což mu ztěžuje použití jaderných úderů. Na druhé straně klade takový manévr větší náročnost na součinnost odcházejících jednotek i jednotek, podporujících jejich odchod z hloubky, rovněž klade vysoké nároky na rychlost při organizaci paleb, terénních úprav a zatarasování v nových obranných prostorech. Kvalita těchto prací bude často nižší vzhledem k nedostatkům

ku času než při obraně prostoru bez manévru vzad. Manévr klade značné nároky i na zatarasování na ústupových směrech jednotek.

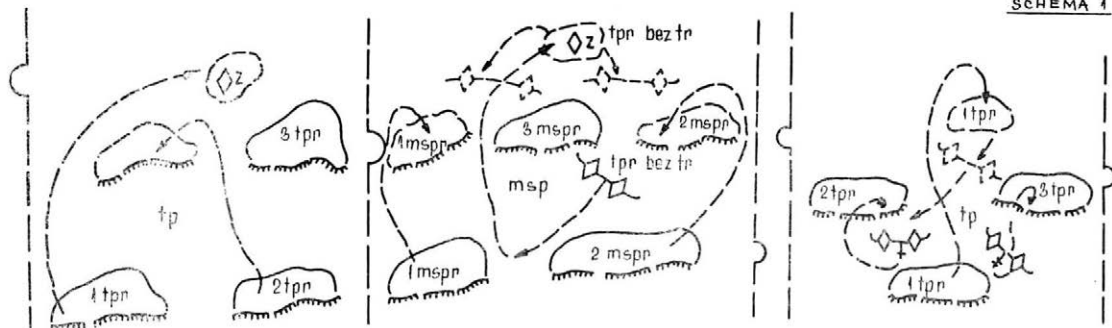
Manévr do hloubky nemusí skončit ani v hloubce obranného pásma divize podobně, jako nemusela skončit obrana pluku 1. sledu bojem na 2. postavení. Podle rozhodnutí velitele armády může bránit divize v hloubce další obranné pásmo. V takovém případě pak vytvoří podmínky k vedení pohyblivé obrany divize do značné hloubky.

* * *

Manévr vojsk do hloubky není v našem tisku předmětem časté diskuse. Zkušenosti z minulých válek, jak také pplk. Brejška uvádí, nás učí, že ne vždy i vítězné armády útočily, anebo že se jim podařilo udržet obranné prostory. Tím více to pak platí pro jednotky a útvary. Je známo, že obrana má být mimo jiné i pružná, nešablonovitá, založená na rozsáhlém manévru palbou, silami i prostředky. Je třeba proto i umět řešit odvádění vojsk do nových, výhodnějších prostorů a odmítnout takovou schematičnost a šablonovitost, která chápe obranu jen jako úporné držení terénu. Nejedná se nám přece jen o terén, ale o porážku nepřítele při minimálních ztrátách na vlastních jednotkách. Domníváme se, že naše cvičení i teoretické práce by se měly touto otázkou hlouběji zabývat.

Souhlasím s názorem autora, že je nutné otázky pohyblivé obrany hlouběji rozpracovat. Je však věcí diskuse, zda je můžeme rozpracovat v rámci stávajících řádů, nebo musíme řád doplnit o nový druh obrany. Domnívám se, že můžeme i podle řádů vést pohyblivou obranu, jestliže vytvoříme touto formou podmínky k efektivnější porážce nepřítele.

SCHEMA 1

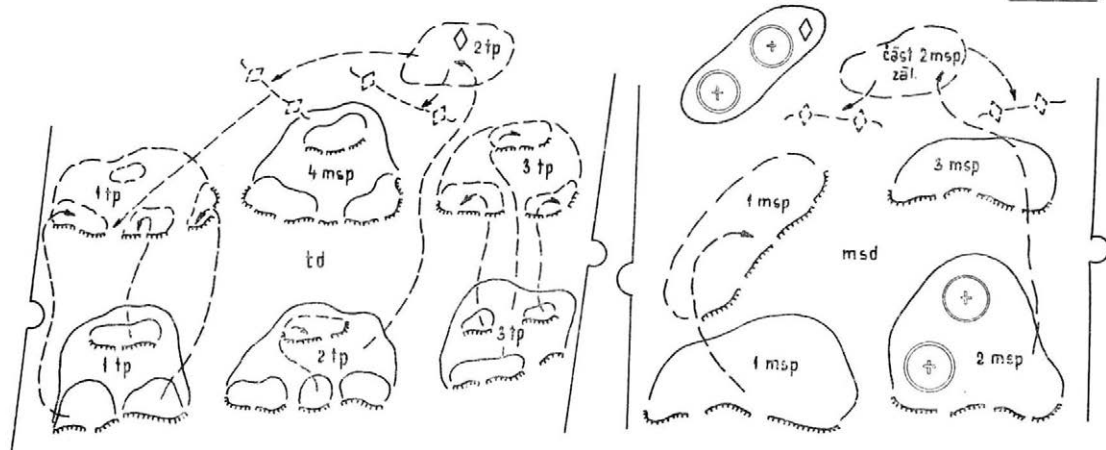

A | MANÉVR PRAPORU PRVNÍHO SLEDU
K ZESÍLENÍ OBRANY NA 2 POSTAVE-
NÍ S VYTVOŘENÍM ZÁLOHY

B | MANÉVR PRAPORU PRVNÍHO SLEDU VZAD
S VYUŽITÍM PROTIZTEČE TANKOVÉHO PRA-
PORU S ÚKOLEM UDRŽET 2 POSTAVENÍ

C | MANÉVR PRAPORU Z PRVNÍHO POSTA-
VENÍ S ÚKOLEM PROVÉST PROTIZTEČ
NEBO BRÁNIT PROSTOR NA 2 POSTA-
VENÍ

SCHEMA 2

A | MANÉVR DO HLUBŠKY TŘEMI PRÁVKY PRVNÍHO SLEDU K VYTVOŘE-
NÍ PODMINEK K ALTERNÍ OBRANĚ 3 a 4 POSTAVENÍ

B | MANÉVR PRÁVKY PRVNÍHO SLEDU DO HLUBŠKY K OBRANĚ
3 a 4 POSTAVENÍ PŘI ZNAČNÝCH ZTRÁTÁCH PO JADERNÝCH
ÚDERECH U 1 a 2 SLEDU DIVIZE